

2 septembrie, ora 11.00

Generozitate prin muzică

27 august - 24 septembrie 2023
festivalenescu.ro

Program

ENESCU ȘI CONTEMPORANII

Sala Auditorium

FINE ARTS QUARTET

RALPH EVANS vioară, **EFIM BOICO** vioară, **GIL SHARON** violă, **NIKLAS SCHMIDT** violoncel

Invitați **GISELE** și **FABIO WITKOWSKI** pian, **SÂNDEL SMĂRÂNDESCU** contrabas

Enescu *Sérénade lointaine* pentru trio cu pian

Enescu Cvintetul cu pian în re major (1896)

Allegro moderato / Scherzo vivace / Andante / Allegro con spirito

Pauză (15 minute)

Enescu *Aubade* pentru trio de coarde

Enescu *Pastorale, Menuet triste et Nocturne* pentru vioară și pian la patru mâini

Enescu *Rapsodia română* în la major op. 11 nr. 1 (ar. pentru cvintet cu pian și contrabas de Jacques Enoch)

George Enescu: *Sérénade lointaine* pentru pian, vioară și violoncel (compusă în 1903), este o miniatură în care protagoniștii încep expunerea temei într-un amplu unison – o idee care l-a urmărit pe Enescu de-a lungul creației sale. Ca și în Simfonia concertantă pentru violoncel, ideea principală are o amploare cu totul neobișnuită. Ea se dezvoltă încontinuu, își modifică aspectul dar nu își schimbă caracterul, care, printr-o vizualizare interioară ne duce cu gândul la acei „nori lungi pe șesuri” eminescieni. Prima expunere, într-o tonalitate minoră blândă, evocă o zonă arhaică, de colind, cu o culoare modală foarte rafinată, după care discursul se înseninează și evoluează spre zona majoră unde se desfășoară plenar. Enescu face apel și în acest caz, ca în toate opusurile camerale scrise în epocă, la procedee contrapunctice imitative foarte bine gândite pentru a construi o sonoritate bogată, totuși liniștitoare, care să păstreze caracterul autentic de „serenadă”.

George Enescu: *Quintette pour Piano, deux Violons, Alto et Violoncelle* (1896)

Cvintetul cu pian a fost scris în anul 1896 și, alături de o mulțime de file rămase în arhivele Muzeului Național „George Enescu”, aparține perioadei timpurii a creației enesciene. Compozitorul Cornel Țăranu afirma într-un articol referitor la restituirile enesciene că: Cvintetul cu pian este dedicat de autor profesorului de vioară din perioada studiilor pariziene: *A mon cher maître Marsik*.

Lucrarea a fost elaborată până în cele mai mici detalii, muzica fiind repartizată foarte echilibrat la cele cinci instrumente. Multiplele tratări tematice la unison conferă sonorității o opulență, care la rândul ei generează o stare de confort sufletesc și de bună dispoziție. Temele au elan și fluentă, dezvoltările sunt bine structurate în economia formelor, scherzo-ul este viu, antrenant, toate acestea realizate cu ajutorul unor elemente bine asimilate și speculate, însușite mai ales de la Brahms. Prima parte este o formă clasică de sonată, a doua e un Scherzo cu Trio, a treia un lied pentastrofic, iar finalul se articulează pe o structură care, datorită dezvoltărilor, se apropie de rondoul-sonată. Materialul tematic al întregului Cvintet prezintă elemente comune care asigură unitatea opusului, dar și unele înrudiri cu Sonata în Re pentru vioară, scrisă un an mai târziu.

George Enescu: *Aubade* pentru trio de coarde (1899) *Allegretto grazioso*

Aubade a fost finalizată în 1899 și publicată trei ani mai târziu. *Aubade* – corespondentul matinal al serenadei (de la cuvântul franțuzesc aube care înseamnă zorii zilei) este în general privită ca un cântec de dragoste, intonat dimineața la despărțirea temporară a iubiților.

Program

Cum în 1904 Enescu a scris o *Sérénade*, cu siguranță trebuia să existe anterior și o *Aubade*... Piesa adoptă schema ABA' în care tema (*do major*) se ornamentează progresiv și intră în canon cu coardele grave. Secțiunea centrală aduce un unison în tonalitatea *mi minor*, care totuși păstrează caracterul dansant. Evoluția spre reluarea variată A' combină formulările anterioare într-o țesătură ceva mai plină. Tema revine la vioară în registrul foarte înalt și sugerează cântecul unei ciocârlii. Această muzică încântătoare are un romantism aparte mai ales în combinație cu registrele mai grave, ale violoncelului în special, care imită jucăuș, plin de umor o cobză sau un țambal.

George Enescu: Pastorale (1900) *Doucement balancé* (ușor legănat)

Pastorale face parte dintr-un triptic dedicat surorilor Veniel, într-o „combinație” instrumentală mai puțin întâlnită, vioară și pian la patru mâini. Deși sunt privite ca niște piese de salon, conținutul lor muzical depășește cu totul cadrul respectiv prin rafinamentul și măiestria cu care sunt scrise, la care se adaugă și acea scripă originală a geniului. Din start se anunță schițarea unui limbaj modal care crește în importanță. Dialogul instrumental relevă subtile elemente „românești”, un vag ritm de horă, anumite ornamente specifice, toate în veșminte franțuzești, elegante, provenite din „garderoba D-lui. Fauré”.

Menuet triste – *Mouvement de menuet modéré* (mișcare moderată de menuet).

Menuetul este o miniatură camerală de dimensiuni medii, scrisă într-o tonalitate care pune accentual pe *triste: mi minor*. Variantele modale sporesc parfumul de epocă și aduc și un plus de expresie îndreptat spre meditație. Tema are un caracter puțin solemn, departe de ceea ce se înțelege prin menuetul-dans al aristocrației. Câmpul liniei melodice este divers și conține elemente care vor evolua surprinzător. În secțiunea rapidă (*Vite*), pe locul Trio-ului clasic, este prezentată *in rilievo* o temă scurtă al cărei caracter mefistofelic amintește de personajul lui Gounod din opera *Faust*. Enescu folosește un joc contrapunctic foarte elaborat între fragmentele tematice, cu modulații la fel de interesante și ne-clasice.

Nocturne – *Très lent et rêveur* (foarte lent și visător)

Desenul piesei este foarte bine adaptat titlului lucrării, care debutează la pian cu o formulă ostinato în sonorități adecvate. Datorită unor combinații cromatice, aceasta are un efect hipnotic și estompează centrul tonal al piesei. Linia melodică de la vioară este în schimb foarte simplă, diatonică, ușor ornamentată având un caracter de cântec legănat. Spre sfârșit aceasta este eliberată de cromatism fiind păstrate doar modificările ritmice și acompaniamentul *notturmo* de la început.

George Enescu: *Rapsodia română op.11 nr. 1 în la major* este una dintre cele mai cunoscute și mai mediatizate lucrări ale creației enesciene. Terminată în 1901, împreună cu *Rapsodia română nr. 2 în re major*, au fost prezentate într-o primă audiție în 1903 și de atunci ele fac parte din repertoriul constant al marilor orchestra ale lumii. Prima Rapsodie folosește cu precădere elemente pe care le întâlnim în producția așa-zis lăutărească (a lăutarilor țărani) asociate cu ritmurile vii ale muzicii românești. Toate la un loc, conferă acestor sonorități o aparentă spontaneitate datorate și orchestrației „diabolic de abilă și însăilată, atrăgătoare la culme prin vivacitatea și continuitatea ritmică, ne-agresiv exotică... aproape anesteziantă...” (*Capodopere enesciene*). Ambianța sonoră prezintă culori modale, care pot sugera ceva „exotic” și creează o atmosferă ambiguă major-minoră, care caracterizează în general corpusul folcloric al muzicii românești. În general elementul predominant îl reprezintă jocul popular românesc și temele originale de cântece (în număr de 14 în Rapsodia I) sunt contaminate de ritmul general al dansului. Desigur, aranjamentul pentru cvintet cu pian și contrabas în viziunea lui Jacques Enoch, realizează prin mijloace camerale o apropiere de ethosul Rapsodiei. Interpreții cunosc și „trăiesc” parfumul timbral al orchestrației, reconstruind, atât cât e posibil, atmosfera specială care aureolează această lucrare.

Corina Bura

Ansamblu

Cvartetul Fine Arts, „unul dintre numele de aur ale muzicii de cameră” (Washington Post), se numără printre cele mai distinse ansambluri de muzică de cameră din prezent, cu o istorie ilustră de succese interpretative și o moștenire extinsă de peste 200 de lucrări înregistrate. Înființat la Chicago în 1946, Cvartetul este unul dintre puținele formații de elită care a înregistrat și a efectuat turnee internaționale timp de peste trei sferturi de secol.

Renumiții violoniști ai Cvartetului, Ralph Evans (laureat al Concursului Internațional Ceaikovski) și Efim Boico (fost concertmaestru al Orchestrei din Paris sub bagheta lui Barenboim) cântă împreună de 40 de ani. Acestora li se alătură doi muzicieni eminenți: violistul Gil Sharon (fondatorul Ansamblului Amati) și violoncelistul Niklas Schmidt (co-fondator al Trio Fontenay).

Multe dintre cele mai recente lansări ale Cvartetului au fost selectate pentru a fi incluse pe listele de înscriere la Premiile

Grammy® la categoriile „Cel mai bun album de muzică clasică” și/sau „Cea mai bună interpretare de muzică de cameră” și au primit multiple premii și distincții, printre care amintim: „Gramophone award-winner” și „Recording of legendary status” (Gramophone Classical Music Guide), „Key Recording/Top Recommendation” (Penguin Guide to Recorded Classical Music), „Editor’s Choice” (Gramophone Magazine), „Critic’s Choice” (American Record Guide) de 2 ori, „BBC Music Magazine Choice”, „Recording of the Year” (MusicWeb International) de 3 ori și un premiu Grammy® pentru producătorul Steven Epstein (cvintete Fauré cu Cristina Ortiz), Cvartetul a primit, de asemenea, premiul CMA/ASCAP Award for Adventurous Programming, acordat în comun de Chamber Music America și American Society of Composers, Authors, and Publishers. Cele mai recente 3 înregistrări ale Cvartetului (Mozart, Enescu, Dvorak) vor fi lansate de Naxos în 2023.

Membrii Cvartetului au cultivat multe dintre cele mai bune cvartete internaționale tinere și de top din prezent, în timp ce predau la Institutul Internațional de Muzică de Cameră Sorkin din Milwaukee și au fost profesori invitați la importante conservatoare din Paris, Londra, New York, Beijing, Hamburg și la festivaluri de muzică din întreaga lume. Pentru mai multe informații despre Fine Arts Quartet, inclusiv o discografie completă, vă rugăm să vizitați: fineartsquartet.com

Invitați

Pianiștii brazilieni **Fabio și Gisele Witkowski** au împărțit scenele din întreaga lume ca Witkowski Piano Duo. Pianiști desăvârșiți și educatori dedicați, soții Witkowski sunt admirați pentru recitalurile lor vibrante și dinamice la patru mâini și la două pianе. Au concertat în mai multe locații prestigioase, cum ar fi Grădinile Vilei Rufolo din Ravello, Italia, la Kennedy Center, în Washington, D.C., la The Symphony Hall, în Shanghai, la Shenzhen Concert Hall, la Carnegie Hall, în New York, pe lângă numeroase recitaluri în SUA, America de Sud, Asia și Europa. The New York Concert Review a descris interpretarea lor:

„prezentând un rubato minunat și o interpretare extraordinar de curată, cu un simț minunat al tonului”. Individual, au cântat cu Orchestra Simfonică de Stat din São Paulo, Orchestra Simfonică din Hartford, Orchestra Simfonică Santo André, Orchestra Filarmonică São Bernardo, Orchestra Simfonică Hartt, Orchestra Simfonică Piracicaba, Orchestra Filarmonică Rio Claro, Orchestra Simfonică Wallingford și Orchestra Simfonică Paulista. Ca instrumentiști de cameră, concertele lor includ apariții cu Cvartetul de Coarde Emerson, Cvartetul Guarneri, Cvartetul Fine Arts, Trioul Amerigo, Cvartetul de Coarde din São Paulo și violoncelistul Robert deMaine, printre alții. Debutul doamnei Witkowski în recitalul solo de la Carnegie’s Weill Recital Hall a fost salutat ca fiind „cel mai cu adevărat fascinant debut de recital din ultima lună”, (New York Concert Review). Interpretarea domnului Witkowski a fost descrisă ca având „multe pasaje de bravură, sensibilitate și agilitate perlată” (The Hartford Courant).

Concomitent cu carierele lor interpretative, cei doi se bucură de o viață academică plină, amândoi predând la Hotchkiss School, unde Fabio Witkowski este șeful Departamentului de Arte Vizuale și Interpretative și directorul programului de muzică. Totodată, acesta a obținut o diplomă *cum laude* BM (licență) și MM (master) de la Hartt School of Music. Gisele Witkowski a obținut o diplomă de masterat de la Manhattan School of Music și deține un doctorat în arte muzicale de la Hartt School of Music. Cei doi pianiști au apărut în calitate de artiști invitați și profesori în cadrul a numeroase festivaluri de muzică, printre care Amalfi Coast Music Festival din Italia, Wintergreen Summer Music Festival și Hotchkiss Summer Portals din SUA, precum și São João del Rey, Belém, Londrina și Ourinhos Music Festivals din Brazilia. În prezent, ei sunt codirectorii programului de pian Hotchkiss din Florența, în Italia, și ai Hotchkiss Piano Summer Portals din SUA.

Recent, Fabio și Gisele Witkowski au fost jurați în cadrul ediției a 17-a – International Piano Competition Composers of Spain (cea de-a 17 ediție), la Madrid, unde au susținut și un recital la ceremonia de deschidere. Elevii lor au primit, de asemenea, diverse premii la concursuri naționale și internaționale de pian.

Unul dintre cele mai recente proiecte ale duo-ului a inclus interpretări ale *Ritualului primăverii* de Stravinski cu Bowen McCauley Dance Dance Co. sărbătorind aniversarea a 100 de ani de la apariția acestei capodopere. Potrivit celor de la Washington Post, „Fabio și Gisele Witkowski au interpretat aranjamentul pentru pian la patru mâini ca și cum ar fi stăpânit chiar ghearele destinului”.

Invitat

Născut în 1968 la Galați, **Săndel Smărăndescu** a absolvit în 1991 Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din București - Clasa de contrabas a Profesorului Ion Cheptea. Tot în același an a devenit membru (*Tutti*) al Filarmonicii „George Enescu” din București și, în paralel, membru al orchestrei de cameră, *Virtuozii din București*. În anul 1992, păstrându-și apartenența la aceste orchestre a studiat și absolvit cu nota maximă Cursul de Înaltă perfecționare la clasa profesorului de contrabas al Conservatorului Național din Paris, – Jean Marc Rollez. Între anii 1993 și 1996 și-a continuat activitatea în cele două orchestre bucureștene urmând ca din 1996 și până în 1997 să dețină postul de șef de partidă în orchestra filarmonicii din Suwon, Coreea de sud. Din 1997 și până în 2000 revenit la orchestra „George Enescu” din București, a colaborat în același timp cu Orchestra Internațională a Italiei atât pe funcția de *tutti* cât și de pe cea de șef de partidă. A susținut recitaluri în țară și în străinătate atât solo cât și camerale colaborând și cu cvartetul Voces în cinci concerte (două cu octetul de Schubert și trei cu cvintetul de

Schubert, *Păstravul*), la Iași și la București unde în ultimul, din cadrul festivalului RadiRo - septembrie 2012, a fost partener al renumitului pianist Christian Zacharias. Tot în domeniul muzicii de cameră a colaborat și cu alți muzicieni renumiți, dintre care amintim: pianiștii Valentin Gheorghiu, Bruno Canino, Leslie Howard, violonistul Gabriel Croitoru, violiștii Vladimir Mendelssohn, Marius Nichiteanu, violonceliștii Marin Cazacu, Anton Niculescu și alți muzicieni români sau străini. Pe parcursul studiilor sale artistice a obținut premii I la concursuri pe etape naționale atât în liceu cât și în perioada studenției. În perioada 1998 /1999 a fost cadru didactic al Academiei de Muzică „Ciprian Porumbescu” din București. Din 1998 a devenit șef de partidă al Filarmonicii „G. Enescu” din București, unde a performat în această funcție până în anul 2000, când a devenit Șef de partidă al Orchestrei Symphoniker din Osaka, Japonia, poziție la care a renunțat pentru a se restabili în România, în aprilie 2007. În Japonia i s-a înmănat, în 2003, premiul Aoyama, „Barok Saal” pentru cel mai bun recital - Duo al anului 2002.

Din aprilie 2007 a devenit membru iar ulterior solist instrumentist al Orchestrei Naționale Radio, unde a activat până în anul 2022. Din 2007 până în prezent este Cadru didactic asociat la Universitatea de Muzică din București.

În 2013 i s-a acordat titlul științific de Doctor în muzică de către Universitatea Națională de Muzică din București pentru teza intitulată: *Creația pentru contrabas în muzica românească din secolul XX până astăzi*.

Din 15 septembrie 2011 și până în 2018 a predat, în calitate de profesor asociat de contrabas la Colegiul „George Enescu” din București iar din 2019 și până în prezent și-a continuat activitatea didactică cu aceeași funcție la Colegiul Național de Arte „Dinu Lipatti” din București.

Din septembrie 2022 este, din nou, șef de partidă al orchestrei filarmonicii „George Enescu” din București.